

האם הפסדים מועברים מקוזזים מבסיס ההכנסה לגמלת נכות מעבודה?

הכותבים: רו"ח אורנה צח - גלרט, למר חיים חיטמן ולרו"ח (משפטן) ישי חיבה

ארצי, חיבה, אלמקייס, כהן - פתרונות מיסוי בע"מ

בית הדין האזורי (ב"ל 40027-10-21) קיבל ביום 19/3/2024 את תביעתה של פלונית (להלן: "התובעת") וקבע, כי בבסיס לחישוב ההכנסה השנתית לעניין דמי פגיעה וקצבת נכות מעבודה של בעלה ז"ל, לא יובאו בחשבון הפסדים שנצברו משנים קודמות.

הביטוח הלאומי מסר כי הוא בוחן את פסק הדין ואת האפשרות לערער עליו.

רקע חוקי

- סעיף 345(א) לחוק קובע:
(א) "עובד עצמאי יראו כהכנסתו השנתית את הכנסתו מהמקורות המפורטים בפסקאות (1) ו-(8) לפקודת מס הכנסה... והכל – בשנת המס שבעדה משתלמים דמי הביטוח (להלן- השנה השוטפת) ולאחר שנוכו הוצאות הקשורות במישרין בהשגת ההכנסה".
(ב)1(1) "ההכנסה בשנה השוטפת תיקבע על פי השומה הסופית של ההכנסה כאמור לאותה שנה לפני כל פטור, ניכויים וזיכויים לפי פקודת מס הכנסה (להלן-ההכנסה בשומה), בהפחתת סכומים אלה:
(א) סכומי דמי ביטוח... המותרים בניכוי מההכנסה בשומה לפי סעיף 47(א) לפקודת מס הכנסה...;
(ב) סכום שהותר בניכוי לפי סעיף 47(ב) לפקודת מס הכנסה";
- תקנה 11(א) לתקנות המקדמות קובעת: "אירעה פגיעה בעבודה בשנת מס פלונית, תיחשב ההכנסה, לפיה חויב הנפגע בתשלום מקדמות לפני הפגיעה, כהכנסה לפי שומה סופית...". הכוונה לקצבת נכות/מענק מעבודה, גמלת תלויים ודמי פגיעה ל-90/91 ימים.

תמצית עובדתית

- המנוח (בעלה של התובעת) היה עו"ד עצמאי.
- ביום 4/8/2018 הגיש המנוח תביעה לתשלום דמי פגיעה בגין תאונת דרכים, שארעה ביום 12/2/2017 ואשר הוכרה כתאונת עבודה. ועדה רפואית קבעה למנוח קצבת נכות מעבודה בדרגה של 75%.
- בסיס ההכנסה לחישוב הגמלה נקבע על סך של כ-260,000 ₪, עפ"י השומה לשנת 2015 שנקבעה במס הכנסה לפני הפגיעה.
- בדוח רווח והפסד מותאם למס הכנסה לשנת 2015, שהוגש לרשות המיסים ב-11.12.2016 צוין כי הרווח הנקי לאותה שנה עמד על כ-325,000 ₪, וממנו קוזזו "הפסדים משנים קודמות" בסך כ-65,000 ₪.
- המנוח עתר לביטול החלטת הביטוח הלאומי (להלן: "ב"ל"), לגבי בסיס ההכנסה שנקבע לצורך הגמלה. בהמשך הלך המנוח לעולמו ואלמנתו צורפה כתובעת להליך זה כיורשת לפי הצוואה.
- המחלוקת בין הצדדים: האם יש לקחת בחשבון בעת חישוב ההכנסה לדמי הפגיעה וקצבת הנכות מעבודה, הפסדים שצבר המנוח בשנים קודמות (כ-65,000 ₪).

עיקר טיעוני התובעת

- סעיף 28(ב) לפקודה מתיר לקזז הפסדים משנים קודמות מול הכנסות שוטפות מעסק ומשלח יד.
- עם זאת, לצורך חישוב ההכנסה לתשלום הגמלה, אין להביא בחשבון הפסדים אלו משנים קודמות, שאינם משקפים את הכנסת המנוח בסמוך לפציעתו.

- מטרת תקנה 11 האמורה, היא לשקף את הכנסתו האמיתית של מבוטח, ולמנוע ניסיונות מרמה של מבוטחים (גמלה חוסמת). סטייה מתקנה 11 אפשרית אם הנפגע מסר דוח עדכני בנוגע להכנסתו עוד לפני הפגיעה, למס הכנסה או לביטוח הלאומי.
- במקרה דנן, המנוח דיווח לפקיד השומה דוח רווח והפסד לשנת 2015 טרם התאונה, ולכן יש לחשב הכנסתו עפ"י דוח 2015, בלי להתחשב בהפסדים עבור שנים קודמות.

עיקר טיעוני הב"ל

- חישוב הכנסה שנתית נעשה בהתאם לסעיף 345 לחוק הביטוח הלאומי. "הנתבע אינו 'פותח' שומה סופית ומחויב ל"שורה התחתונה' של שומת מס הכנסה".

דין והחלטה

בית הדין מגיע למסקנה שיש לקבל את התביעה מהטעמים הבאים:

- גמלת פגיעה בעבודה לעובד עצמאי מחושבת כנגזרת של השומה הסופית של השנה השוטפת.
- לכלל זה חריג בדמות תקנה 11 לתקנות המקדמות, לפיה, כאשר ארעה פגיעה בעבודה תיחשב ההכנסה לפיה חויב הנפגע בתשלום מקדמות לפני הפגיעה כהכנסה לפי שומה סופית. תקנה זו יוצרת "גמלה חוסמת".
- בית הדין מציין כי משום מה התמקד הב"ל בעניין תקנה 11 שמטרתה לבחון מהי ההכנסה שתיקבע כגמלה חוסמת, אבל זהו כלל לא הנושא, ואין כל מחלוקת כי השומה לשנת 2015 היא הרלוונטית. הטענה היא שדוח רווח והפסד לשנת 2015 כולל רכיב של הפסדים משנים קודמות שאין להביא בחשבון.
- בעניין ההפסדים שקוזזו בקביעת ההכנסה החייבת בשומת המס לשנת 2015 – קובע בית הדין כי הב"ל לא מסר כל גרסה ממנה ניתן ללמוד כיצד יש להתייחס לניכוי ההפסדים משנים קודמות.
- בית הדין קובע כי: "עמדת הנתבע מוקשית ואינה עולה בקנה אחד עם הוראת סעיף 345 לחוק, אשר קובעת כי ההכנסה בשנה השוטפת תיקבע על פי השומה הסופית "לפני כל פטור, ניכויים וזיכויים לפי פקודת מס הכנסה". מלשון הסעיף אנו למדים כי היה על הנתבע להפעיל שיקול דעת בבואו לבחון את ההכנסה השוטפת ועל כן לא ברורה עמדתו לפיה אין לו סמכות לבחון את השומה ועל איזה בסיס זו נשענת". (ההדגשה במקור)
- (הערת המחברים: נציין כי דווקא כשבית הדין מצטט את האמור בסעיף 345 לחוק הב"ל, תוך הדגשתו את המילים: "לפני כל פטור, ניכויים וזיכויים לפי פקודת מס הכנסה", הוא מוכיח את ההיפך מעמדתו של בית הדין, וזאת משום שבמפורש קובע הסעיף שיש לנטרל כל פטור ניכויים או זיכויים. ואולם, הפסדים נכללים דווקא במונח "קיזוזים", ומונח זה אינו מופיע ברשימת המיעוטים בסעיף 345 כדלעיל. קרי - מבחינה לשונית לכל הפחות, מוכח ההיפך מעמדת בית הדין כפי שייקבע בהמשך).
- בשל תכלית דמי הפגיעה וקצבת הנכות מעבודה, נפסק כבר בהלכת ברקאי שיש לחשב את הזכויות הנפגע בהתאם להשתכרות האמיתית טרם הפגיעה.
- המסקנה המתבקשת היא, שאין לקחת בחשבון הפסדים משנים קודמות מאחר והם לא נוצרו בשנת 2015 ששימשה בסיס לחישוב הגמלה.
- "המדובר למעשה ברכיב אשר הקטין את ההכנסה החייבת של המנוח במס אשר אין לו כל קשר להכנסה בשנה השוטפת שבה הוא נלקח בחשבון. בשל האמור, לא מצאנו כל הצדקה לכלול רכיב זה במסגרת חישוב בסיס השכר של המנוח".

התביעה נתקבלה.